

सिद्धान्तज्यौतिषम् (शास्त्रप्रतिष्ठापाठ्यक्रमद्वारा)

Semester	NAME OF THE COURSE – (सिद्धान्तज्यौतिषम्)	CREDIT	UNITS	Source	Objectives & Outcomes
7	DSCC-16 (Total Credits-4)	1	प्रारम्भात् पञ्चमक्षेत्रपर्यन्तम्	आधारग्रन्थः गोलीयरेखागणितम् सहायकग्रन्थः गोलपरिभाषा (पं सीतारामश्राकृता)	शास्त्रिसप्तमसत्रार्थे सिद्धान्तज्यौतिषच्छात्राणां कृते DSCC-16 इत्यत्र पं. नीलाम्बरदाकृतः गोलीयरेखागणितनामकः पाठ्य ग्रन्थः निर्धारितः अस्ति। अस्य पाठस्य प्रमुखानि उद्देश्यानि अधोलिखितानि सन्ति। ● समधरातलक्षेत्रेण छेदितस्य गोलघनक्षेत्रस्य वृत्तत्वमित्यादिप्रतिपादनम्। ● आधारसंलग्नकोणयोः समत्वे तल्लग्नभुजयोरपि समत्वमित्यादिगोलगणितानां प्रतिपादनम्। ● “कस्यापि चापीत्रिभुजस्य कोणत्रयगतविन्दुभिः नवत्यंशैः यानि वृत्तानि भवन्ति, तेषां मिथः सम्पातैः उत्पन्नं वदपरं द्वितीयत्रिभुजम्” इत्यादि गोलप्रपञ्चोपयोगिगणितस्याध्ययनम्। फलितार्शः:- अस्य पाठस्य अध्ययनेन छात्राः खगोलीयप्रपञ्चसम्बद्धं गभीरं ज्ञानं प्राप्स्यन्ति। खगोलीयक्षेत्राणाम् अभ्यसनेन ग्रहगणितस्य उगपत्तिं ज्ञातुं शक्यन्ति।
		1	षष्ठात् दशमक्षेत्रपर्यन्तम्		
		1	एकादशात् चतुर्दशक्षेत्रपर्यन्तम्		
		1	पञ्चदशात् एकाविंशक्षेत्रपर्यन्तम्		
	DSCC-17 (Total Credits-4)	1	प्राचीनसिद्धान्तस्कन्धः, गणितस्कन्धे खगोलाधिकारश्च	आधारग्रन्थः अर्कसोमयाजि- धूलिपालविरचितं ज्योतिर्विज्ञानम् सहायकग्रन्थः- रमानाथराहायविरचितम् अर्वाचीनं ज्योतिर्विज्ञानम्	शास्त्रिसप्तमसत्रार्थे सिद्धान्तज्यौतिषच्छात्राणां कृते DSCC-17 इत्यत्र अर्कसोमयाजिधूलिपालविरचितस्य ‘ज्योतिर्विज्ञानम्’ इति पाठ्यग्रन्थस्य प्रारम्भिकः कश्चन भागविशेषः निर्धारितः अस्ति। अस्य पाठस्य प्रमुखानि उद्देश्यानि अधोलिखितानि सन्ति। ● प्राचीनसिद्धान्तविषयाणाम् अभ्यसनम्। ● गणितस्कन्धस्य प्रारम्भतः खगोलीयधिकारपर्यन्तमध्ययनम्। ● गणितस्कन्धे भूम्याधिकार-ग्रहाधिकारगतविषयाणाम् अभ्ययनम्। ● गणितस्कन्धे एव चन्द्राधिकारगतविषयाणाम् अभ्ययनम्। फलितार्शः:- अस्य पाठस्य अध्ययनेन छात्राः स्वप्राचीनसिद्धान्तविषयान् ज्ञास्यान्ति, तथैव भूमिविषये ग्रहविषये, लम्बनविषये चन्द्रविषये च विस्तृतं ज्ञानं प्राप्स्यन्ति।
		1	गणितस्कन्धे भूम्याधिकारः ग्रहाधिकारश्च		
		1	गणितस्कन्धे लम्बनाधिकारः		
		1	गणितस्कन्धे चन्द्राधिकारः		

Shweta Bhat
07/07/2025